

KAKO MALO JE POTREBNO ZA SREČO Borut Pogačnik

Branka in Luka Perne

Foto: Radio Zeleni val

V zelo dobro poslušani oddaji **Odprta dlan**, ki jo že več kot 25 let pripravljamo v sklopu posebnega socialnega programa Odmev, sta v sredo, **10. junija 2026**, sodelovala mama in sin: predsednica **Zveze Sožitje** – zveze društev za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju Slovenije **Branka Perne** in njen sin **Luka**, ki ima **lažjo motnjo v duševnem razvoju**. Poslušalke in poslušalci, so tako iz prve roke dobili vse informacije **o življenju oseb s tovrstno invalidnostjo**, zlasti pa še tudi o dilemah, kako živeti in preživeti, ko starši obnemorejo in jih ni več. Država namreč sploh nima sistemske rešitve, in kot vse kaže, je še dolgo ne bo.

Branka Perne je v mesecu maju **ponovno dobila mandat**, tokrat že drugič, za vodenje te velike invalidske organizacije, ki šteje **več kot 15.000 članov** in ima **50 društev po vsej Sloveniji**. Predstavila je pomembne ideje, ki bi morale prevevati tudi **vsako večjo slovensko občino**, ki bi lahko »tukaj in zdaj« **organizirala bivalne oziroma stanovanjske skupnosti**, kjer bi takšne osebe lahko živele. Bivanje v institucijah, največkrat v domovih za starejše, namreč ne predstavlja rešitve, prej tragedijo.

Dopoldneve te osebe že zdaj večinoma **preživljajo v varstveno delovnih centrih**, popoldne pa bi tako lahko našle svoj dom v takšnih skupnostih, ki bi bile podprte tudi s primernimi sodelavci, ki bi samo usmerjali tok preživljanja časa in pomagali le toliko, kolikor takšne osebe nekaterih stvari same ne zmorejo urediti.

Na Zvezi Sožitje sicer ne sedijo križem rok in ne čakajo, da se bo kdo drug namesto njih potrudil, ampak obiskujejo župane in službe po večjih občinah ter jim predlagajo tovrstne rešitve. Žal pa Branka Perne ugotavlja, da je veliko besednih soglasij, vendar pa zelo malo uresničitev, kajti, kot rečeno, **ni sistemске rešitve tega vprašanja**.

Ko se je Branka Perne šele **seznanjala v praksi z družinami**, ki imajo otroka z motnjo v duševnem razvoju, je bila nekoč prijetno presenečena, ko so starši nekega otroka bili povsem evforični, ker je njihova hčerka pričela jesti z žlico, kar prej ni nikoli uspela. Pri tem se vprašamo: »Kako malo je potrebno za srečo!«

Mogoče bi pomagala tudi kakšna osebna zgodba, ko bi bil kdo od odločevalcev o sistemski rešitvi, tudi sam povezan s takšnimi osebami, kdo ve?

Zanimivi oddaji lahko prisluhnete v arhivu Radia Zeleni val: <https://soundcloud.com/radiozelenival/odprta-dlan-branka-perne-mama>

VSI IMAMO OPRAVKA S PETIMI PROSTORI Borut Pogačnik

Mag. Roman Rener

Foto: Rok Bašnec

Projekt **Geodetskega inštituta Slovenije** je lani praznoval desetletnico obstoja in izvedbe, kar je posebnost tudi v slovenskem prostoru, saj običajno projekti ugašajo že po dveh ali treh letih. **Projekt petih prostorov**, ki si jih je pred enajstimi leti zamislil **mag. Roman Rener**, so v tem času doživeli pravi razcvet. Tako se je letos vključilo **v prilagajanje svojega okolja za invalide najmanj 160 občin**, kar je velik napredek.

Z **Romanom Renerjem** se bomo v sredo, **17. junija 2026**, med **10.30 in 11.15 uro** pogovarjali o **dostopnosti invalidov v petih prostorih**, vi pa boste lahko v času oddaje postavljali vprašanja ter izrazili svoja stališča na številki **01 786 0400**. Frekvence **Radia Zeleni val** so: **93,1, 96,2 in 97,0 MHz**.

Z NOVIM VOZILOM Drago Perko

Izvajanje aktivnosti projekta Aktivno inkluzivno in Zveze ŠIS-SPK je podprto z novim kombiniranim vozilom

Foto: Zveza ŠIS-SPK

Zveza ŠIS-SPK nadaljujejo z izvajanjem projekta **Aktivno inkluzivno**, ki je namenjen **socialnemu vključevanju invalidov v šport**. V zadnjem obdobju lahko izpostavimo **izvedbo prvega programa do-usposabljanja**, ki je bil namenjen strokovnim delavcem za delo z osebami z motnjami v duševnem razvoju. Vključeval je tri zimske oziroma snežne aktivnosti in sicer alpsko smučanje, tek na smučeh in krpljanje. S programi do-usposabljanja bomo nadaljevali in jih izvajali v dogovoru z nacionalnimi panožnimi športnimi zvezami.

V Mariboru pa je v maju in juniju potekal **program usposabljanja za strokovno delo na področju športa invalidov**. Tudi ta izvedba programa usposabljanja je bila za I. stopnjo in je že tretja ponovitev programa v času trajanja projekta Aktivno inkluzivno.

V vseh dvanajstih statističnih regijah se nadaljujejo **60-urni vadbeni programi**, ki jih izvajajo **zaposleni regijski koordinatorji**. Preko konzorcijskega partnerja OKS-ZŠZ pa se zagotavlja financiranje 60-urnih vadbenih programov v različnih športnih panogah.

Izvajanje aktivnosti projekta Aktivno inkluzivno in Zveze ŠIS pa je po novem **podprto tudi z novim kombiniranim vozilom za prevoz oseb in opreme za invalide**. Zveza ŠIS je namreč preko javnega naročila izbrala izvajalca podjetje RINZ ROS in Medvod, ki nam je dobavilo novo kombinirano vozilo znamke MAN. Vozilo je tehnično zelo dobro opremljeno, omogoča prilagojen dostop oseb z gibalnimi omejitvami in tudi invalidov na vozičkih.

Verjamemo, da nam bo vozilo **dolgo časa služilo za opravljanje vseh nalog**, ki jih imamo pri projektu **Aktivno inkluzivno** in bo velik prispevek k razvoju dejavnosti pod okriljem Zveze ŠIS-SPK.

Socialna vključenost invalidov na področju
športa v obdobju 2024 – 2028

Sofinancira
Evropska unija

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO,
TURIZEM IN ŠPORT

SENIORSKI MARATON FRANJA NA KOLESIH

Katarina Lukešević

Navijali smo za vse tekmovalce

Foto: K.B. – ZIFS 2026

Pretekla sredo, 10. junija, je bila kolesarsko obarvana za vse tiste, ki so sodelovali na **10. slovenskem seniorskem maratonu Franja** v ljubljanskih Fužinah. Kot je navada zadnjih let, se je tekmovanja udeležila tudi izvajalka Katja s svojo skupino uporabnikov, ki so del programa **Veriga psihosocialne oskrbe in druženja**. Ob spodbudi navijačev, ki so spremljali maraton v živo, so se kolesarji podali na sobna kolesa in druge terapevtske pripomočke. **Ker gibanje povezuje**, so si zadali cilj, da bodo skupaj prekolesarili 156 kilometrov. Dokazali so, da **leta niso ovira za gibanje**, saj so **prekolesarili kar 300 kilometrov**. Skupaj z njimi je kolesaril tudi **Tone Fornezz Tof**, glavni pobudnik Maratona Franja.

PRISLUHNIMO TIŠINI: PRAVICA DO JEZIKA – OD USTAVE DO PRAKSE

Vlasta Tifengraber

Jezikovne pravice gluhih in gluhoslepih

Foto: Prislumnimo tišini

Junija zaznamujemo **teden Helen Keller** ter peto obletnico **vpisa slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v Ustavo Republike Slovenije**. Čeprav je bil to pomemben zgodovinski korak za **priznanje jezikovnih pravic gluhih in gluhoslepih**, na področju dostopnosti, izobraževanja in enakih možnosti ostajajo številni izzivi. V oddaji predstavljamo **pomen znakovnega jezika**, dostopnega izobraževanja, razvoja novih kretenj in prizadevanja, da bi jezik lahko enakovredno sledil razvoju družbe, znanosti in vsakdanjega življenja. Spominjamo se tudi **Helen Keller**, **gluhoślepe aktivistke**, ki je s svojim življenjem zaznamovala boj za pravico do izobraževanja, dostopnosti in vključevanja.

Oddaja Prislumnimo tišini bo na **sporedu v sredo, 17. junija 2026, ob 14.45 uri na TV SLO 1.**

JUNIJE JE MESEC GLUHOSLEPOTE: MESEC JEZIKA, PRAVIC IN ZGODOVINSKEGA SPOMINA

Dr. Simona Gerenčer

V **Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN** v prihajajočih dneh obeležujemo **Teden Helen Keller**, ki ga vsako leto posvečamo **ozaveščanju o gluhoslepoti, človekovih pravicah in pomenu dostopnega sporazumevanja**. Letos ima to obdobje še posebno težo. Mineva namreč 95 let od obiska Helen Keller v Ljubljani, ženske, ki je svetu dokazala, da gluhoslepota ne more ustaviti človekovega potenciala. Obenem mineva tudi **5 let od zgodovinskega vpisa slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v Ustavo Republike Slovenije**, pri čemer sem bila generalna sekretarka Združenja gluhoslepih Slovenije DLAN dr. **Simona Gerenčer** članica Strokovne skupine Ustavne komisije za vpis znakovnega jezika v Ustavo RS.

Zato danes z vami delimo pismo predsednice Republike Slovenije dr. **Nataše Pirc Musar**, ki ga je Združenje DLAN prejelo ob svoji 20-letnici delovanja. Predsednica v njem posebej izpostavlja prav prizadevanja za vpis jezika gluhoslepih v Ustavo Republike Slovenije ter pomen dela, ki ga Združenje DLAN že več kot dve desetletji opravlja za osebe z gluhoslepoto in njihove družine. **Takšna priznanja imajo posebno težo**. Ne zato, ker bi potrjevala delo posameznikov, temveč zato, ker potrjujejo zgodovinska dejstva, prizadevanja skupnosti oseb z gluhoslepoto in pomen boja za enakopravnost, dostojanstvo ter pravico do jezika.

Pred nami so še številni dogodki, s katerimi bomo v juniju in ob mednarodnem dnevu gluhoslepih opozarjali na pomen jezika gluhoslepih, dostopnosti, vključevanja in polnega uresničevanja človekovih pravic oseb z gluhoslepoto. Med njimi bo tudi **mednarodna strokovna konferenca o jeziku gluhoslepih** pod častnim pokroviteljstvom predsednice Republike Slovenije.

Pot do priznanja jezika gluhoslepih ni bila kratka. Še manj samoumevna.

Pred petimi leti je bil **jezik gluhoslepih vpisan v Ustavo Republike Slovenije**. Lansko leto pa je bil sprejet tudi **Zakon o uporabi jezika gluhoslepih**, s čimer je Slovenija naredila nov pomemben korak k **priznavanju pravic oseb z gluhoslepoto**. To ni konec poti. To je temelj, na katerem gradimo prihodnost – prihodnost, v kateri bodo osebe z gluhoslepoto lahko **svoj jezik uporabljale svobodno, enakopravno in dostojanstveno**.

HALO, ZIFS...?

Poberki iz dežurne svetovalne službe

Pokličite nas na 041 381 679, vse dni v tednu med 8.00 in 21.00 uro ali povprašajte na info@zifs.si.

Dežurna svetovalna služba Združenja Invalidov – Foruma Slovenije deluje neprekinjeno vse dni že od 16. marca 2020 naprej in je v tem času pomagala že več kot tisoč ljudem.

Poberek iz dežurne svetovalne službe:

- Sandi z Gorenjske se boji, da ima simptome **multiple skleroze** ali pa morda katere od skleroz na sploh. Dogaja se mu dvojni vid, težave z ravnotežjem, občasno klecanje nog... Sprašuje, če ne gre pa morda za **Alzheimerjevo demenco**, ker da jo je imel pokojni oče.

Našteti simptomi res niso nedolžni. Lečiči zdravnik vas mora čimprej napotiti k nevrologu. Kar zadeva multiplo sklerozo (MS), je to kronična avtoimunska bolezen osrednjega živčnega sistema, kjer imunološki mehanizem napada mielinsko ovojnico živcev. Na ta način upočasni ali prekine povezavo signalov med možgani in deli telesa, kamor bi morali voditi živčni impulzi. Ena od značilnosti MS, pa je tudi stalna utrujenost, o kateri pa ne poročate. Vendar bodo šele nevrologi postavili pravo diagnozo.

ŠTEFAN KUŠAR JE DRŽAVNI SEKRETAR Borut Pogačnik

Štefan Kušar

Foto: arhiv ZIFS

Vlada je v petek, 5. junija, na mesto **državnega sekretarja** na Ministrstvu za gospodarstvo, delo in šport imenovala **Štefana Kušarja**. Štefan Kušar je bil v sklopu invalidskih organizacij najprej zaposlen na Združenju multiple skleroze Slovenije, nato pa na Nacionalnem svetu invalidskih organizacij Slovenije ter kot direktor Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij Slovenije. Zadnje njegovo delovno mesto pa je bilo - glavni tajnik Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije.

Na vsej tej karierni poti, je bil več kot desetkrat tudi gost številnih radijskih oddaj, ki smo jih oblikovali skozi desetletja, saj je bil gost prve oddaje na Radiu Zeleni val že 5. maja 1999.

VSE VEČ DEMENCI PRIJAZNIH TOČK

Širom Slovenije se je v mesecu maju in juniju pojavilo večje število **demenci prijaznih točk**. O tem bomo še pisali v eni od naslednjih številčk Sporočevalca, ker gre za zanimiv fenomen, ki nima primere tudi v Evropi.

BILO JE PESTRO Urška Jakop

Pridne roke naših članov

Uporabili smo tudi različne rekvizite

Foto: MDGN Velenje

Pomladni meseci so bili v **Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje** znova zelo aktivni, saj smo v okviru posebnih socialnih programov **pripravili številne dogodke** s področja izobraževanja, zdravja, rekreacije, ustvarjalnosti in druženja.

Marec smo začeli z zanimivim **strokovnim srečanjem** z **dr. Anito Kastelic**, specialistko klinične logopedije iz UKC Ljubljana. Udeležencem je predstavila **novosti na področju slušnih aparatov in polževih vsadkov** ter odgovarjala na številna vprašanja naglušnih oseb, uporabnikov polževih vsadkov in staršev otrok z izgubo sluha. Konec marca smo se zbrali še na **velikonočni ustvarjalni delavnici**, kjer so nastajale okrasne košarice za pirhe, rožice iz krep papirja in tradicionalne butare. Delavnica je potekala v prijetnem vzdušju, polnem sodelovanja, smeha in medsebojne pomoči.

Aprila smo se predstavili na **tradicionalni prireditvi Velenje – mesto zdravja**, kjer smo obiskovalcem predstavili delovanje društva, **tehnične pripomočke za osebe z izgubo sluha** ter možnosti pomoči in podpore. Veliko zanimanja je požela tudi **delavnica temeljnih postopkov oživljanja**, ki jo je vodila **dr. Diana Podgoršek**. Udeleženci so pridobili pomembna teoretična znanja in se praktično **preizkusili v izvajanju oživljanja ter uporabi defibrilatorja**.

V društvu skrbimo tudi za **pridobivanje uporabnih znanj za vsakdanje življenje**. Tako nas je obiskal **vrtnar Jernej Mazej**, ki je članom svetoval pri pripravi vrtov, sajenju, zaščiti rastlin in uporabi naravnih pripravkov. Njegovi praktični nasveti so bili med člani zelo dobro sprejeti.

Pomemben del naših dejavnosti predstavlja tudi **skrb za zdrav življenjski slog**. V **Osnovni šoli Šmartno ob Paki** je skozi jesensko-zimsko obdobje potekala **redna rekreacija**, kjer smo igrali košarko, badminton, odbojko in nogomet. Hkrati so se številni člani udeleževali **vodene vadbe v Športnem društvu T.E.A.M.**, kjer so pod strokovnim vodstvom krepili moč, ravnotežje in telesno pripravljenost. O pomenu rednega gibanja nam je predaval tudi vaditelj **Jaka Zajšek**, ki je udeležencem predstavil **preproste vaje za ohranjanje zdravja in vitalnosti**.

Konec maja smo se odzvali povabilu **Občine Šmartno ob Paki** in sodelovali na **prireditvi Šmarški pomladni dan**. Na stojnici smo obiskovalcem predstavili delovanje društva, naše programe ter tehnične pripomočke za osebe z izgubo sluha. Dogodek je bil odlična priložnost za druženje, povezovanje in **ozaveščanje javnosti o problematiki izgube sluha**. Vsi dogodki so ponovno pokazali, kako pomembni so druženje, izobraževanje, medsebojna pomoč in aktivno preživljanje prostega časa.

V društvu bomo tudi v prihodnje nadaljevali z raznolikimi dejavnostmi, ki članom omogočajo pridobivanje novih znanj, ohranjanje zdravja ter krepitev povezanosti skupnosti, možnost druženja s sebi enakimi.

ŠTIRI DNI DRUŽENJA, USTVARJALNOSTI IN SPOZNAVANJA ISTRSKE DEDIŠČINE

Andreja Kokelj

Poletni tabor Društva Vita v Strunjanu

Foto: Društvo Vita

Začetek junija je za **16 udeležencev Društva Vita** minil v znamenju morja, novih doživetij in prijetnega druženja. Med **1. in 4. junijem 2026** je društvo organiziralo **poletni tabor v Strunjanu**, kjer so udeleženci bivali v **Hotelu Salinera**. Za pester program, dobro vzdušje in povezanost skupine sta skrbeli zaposleni **Ajda** in **Andreja**. Štiridnevni tabor je ponudil **številne priložnosti za sprostitev, gibanje, ustvarjanje in sklepanje novih prijateljstev**. Dnevi so bili prepleteni s kopanjem v morju in bazenu, skupinsko fizioterapijo, sprehodi ob morju ter številnimi trenutki druženja.

Posebno doživetje je bil **obisk kmetije in muzeja »Življenje v Istri«**, kjer so se udeleženci podali na zanimivo potovanje v preteklost. Spoznali so, **kako so ljudje v Istri živeli pred več kot sto leti**, ter prisluhnili **zgodbam o Šavrinkah – pogumnih istrskih ženskah**, ki so peš prehodile dolge razdalje in prodajale domače pridelke. Ob ogledu so lahko od blizu spoznali različne gospodinjske in kmečke predmete, izdelali, kako so jih nekoč uporabljali, ter si ogledali zgodovinske dokumente in fotografije iz obdobja prve in druge svetovne vojne. Najstarejši med njimi je nosil letnico 1915.

Za aktivno preživljanje časa je poskrbel **fizioterapevt Tin**, ki je **skupinsko fizioterapijo** izvedel na strokoven, a hkrati sproščen in zabaven način. Z vajami je udeležence spodbudil k gibanju, skrbi za zdravje in ohranjanju dobre telesne pripravljenosti.

Veliko ustvarjalne energije je bilo mogoče občutiti tudi na **delavnici oblikovanja z glino**, ki je potekala v sodelovanju s **Kreativnim centrom Cone b. p.** Udeleženci so z veliko domišljije in spretnosti **izdelali dve unikatni skledi z morskimi potiski**. Delavnica je ponudila prostor za ustvarjalno izražanje, sodelovanje in ponos ob nastanku skupnega izdelka. Ena največjih vrednosti tabora ni bila le v izvedenih aktivnostih, temveč v odnosih, ki so se med udeleženci še dodatno okrepili. Skupaj z **družinskimi člani in osebnimi asistenti** so ustvarjali prijetno in spodbudno okolje, v katerem so se **spletle nove vezi**.

OSAMLJENOST VODI V DEMENCO

Borut Pogačnik

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) je te dni izdala opozorilo, na temelju študij, da je prav **osamljenost** tista, ki je povezana s kar **petdesetimi odstotki tveganj za demenco**. Hkrati pa tudi za 32 odstotkov tveganja za **možgansko kap** in celo za krhkost kosti ali **osteoporozo**. Vse navedene številke jasno kažejo, kako pomembni so posebni socialni programi, ki jih izvajamo v invalidskih in humanitarnih organizacijah, pri nas pa še posebej v **Združenju Spominčica – Alzheimer Slovenija**.

MAJSKI UTRIP Dragica Mirnik

Aktivni, povezani in srčni: Majski utrip v Medobčinskem društvu delovnih invalidov Celje

Foto: MDDI Celje

V **Medobčinskem društvu delovnih invalidov (MDDI) Celje** si s pomočjo predanih prostovoljcev vsakodnevno prizadevamo, da bi čim bolj **obogatili in popestrili vsakdan svojih članov**. Redne uradne ure v naših prostorih ostajajo pomembno stičišče – veseli nas, da se uporabniki radi vračajo k nam. Nekateri potrkaajo na vrata, ker potrebujejo pomoč ali informacije, spet drugi pa preprosto pridejo na klepet in po kanček tople človeške bližine.

Poleg vsakodnevne podpore **skrbimo tudi za preventivo in zdravje**. Vsak prvi ponedeljek v mesecu tako **organiziramo meritve vitalnih funkcij**, v **prostorih Čebelce** pa te meritve pod strokovnim očesom potekajo celo tedensko. Letošnji maj, mesec športnega utripa in prebujajoče se narave, je bil za naše društvo še posebej dejaven in poln nepozabnih doživetij.

Tradicionalna ekskurzija na Gorenjsko: Dan poln pesmi in prelepih vtisov

Že vrsto let se v maju **odpravimo na ekskurzijo**, kamor z veseljem povabimo tudi **težje invalide z njihovimi spremljevalci**. Naš cilj je jasen: razvedriti člane, jih povezati in jim pričarati lep dan. Letos smo se z dvema polnima avtobusoma že zgodaj zjutraj **odpravili proti Brezjam**. Obisk **vseslovenskega romarskega središča** in **cerkve Marije Pomagaj** je bil izjemno čustven. Pri sveti maši je ob koncu obreda naš **harmonikar Drago Sivka** zaigral prelepo majsko pesem, ob kateri so ponosno zapeli vsi prisotni.

Pot smo nadaljevali proti **Bledu**, kjer smo se naužili lepot našega turističnega biserja. Člani so si okolico jezera ogledali na različne načine – nekateri z turističnim vlakcem, drugi s tradicionalno fijakersko kočijo. Polni vtisov smo se ustavili na kosilu v znani gostilni, kjer pa prave slovenske domače zabave ni manjkalo. Za odlično vzdušje in glasbo, ki je k petju pritegnila celotno dvorano, so s harmonikami poskrbeli **Mojca Juteršek, Drago Sivka** in **Franci Straže**. Domov smo se vrnili pozno popoldne, z željo, da druženje kmalu ponovimo.

Za Dan za spremembe aktivni na kolesih in peš

V okviru **vseslovenske akcije Dan za spremembe** smo poudarek namenili gibanju. Del ekipe je poganjal pedala na **kolesarski stezi od Celja do Žalca**, preostali udeleženci pa so se glede na svoje zmožnosti **podali na pohod** v treh skupinah: prva do knjižnice Miško Knjižko, druga do Špice, tretja pa se je sprehodila skozi mestni park. Po športnih naporih nas je v pisarni pričakal **Peter Kotnik**, ki je za vse pripravil okusno malico. Ob krepčanju je pogovor tekel o pomenu medsebojnega sodelovanja, izzivih, s katerimi se nekateri srečujejo, ter o tem, kako blagodejno šport in druženje vplivata na splošno počutje.

Povezovanje na dveh kolesih z Društvom paraplegikov JZ Štajerske

Maj je v Celju tradicionalno mesec športa, kar smo obeležili z udeležbo na **skupnem kolesarjenju**, ki so ga organizirali v **Društvu paraplegikov jugozahodne Štajerske**. Pred njihovim sedežem sta nas toplo sprejela **Nataša Kugler** in **predsednik Matej Lednik** z ekipo. Dogodek je bil izjemno poučen, saj smo si lahko **ogledali specialna kolesa**,

prilagojena gibalno oviranim osebam. Med kolesarji so se nam pridružili tudi predstavniki **Kolesarskega društva Celje** ter **podžupan Mestne občine Celje Simon Jevšinek**. Za varno pot vseh udeležencev v prometu je zgledno poskrbel policist. Po končani vožnji je sledilo prijetno druženje ob odličnih prigrizkih.

Iskrena hvala organizatorjem za čudovit dan. Spoznavanje novih prijateljev, izmenjava izkušenj in medsebojno sprejemanje so darovi, ki štejejo največ in delajo naše življenje bogatejše.

CAMINO JIH JE UTRDIL

Camino 2026

Foto: Odbor inPlaninec

Dnevi na Caminu so bili **drugačni od vseh dosedanjih planinskih izkušenj**, je dodal Jakopin: »Prepuštil sem se zvokom narave, šumenju Atlantika in vonju evkaliptusa. Velikokrat sem pomislil na domače in na ljudi, ki jih ni več med nami. Verjamem, da bi bili ponosni na našo skupino.«

Antonija Zvonka Zupančič živi z **multiple sklerozo**, zato je ob bližajočem se svetovnem dnevu multiple skleroze poudarila, da bolezen tisočerih obrazov ni ovira za velike podvige: »V tej dobro uigrani gardi inPlaninca sem se počutila varno, sproščeno in brezskrbno, saj sem vedela, da bom ob težavah vedno dobila pomoč. Zato je bil vsak korak lahkotnejši.« Njene besede dodatno potrjujejo **pomen vključevanja in dostopnosti v športu ter aktivnem življenju**.

Irena Temlin je kot **slepa pohodnica** izpostavila pomen zaupanja in podpore spremljevalcev: »Meni osebno je bila najbolj naporna nastanitev in priprava za naslednji dan, saj je bila vsak dan druga lokacija in meni kot slepi osebi popolnoma tuja. Na srečo naših **srčnih spremljevalcev** sem tudi to oviro spretno prekrmarila, pa čeprav kdaj s kakšno solzico v očeh. Včasih se mi je zastavljalo nekoliko »črno vprašanje« ... sem morala res oslepeti, da sem srečala prave ljudi?«

Hodili so med klepetom, s pesmijo in v tišini, a ta tišina je bila prijetna. Takrat je v ospredje prišla narava, trenutki miru in povezanosti s sabo so bili blagodejni. Prav posebej ob zvokih morja, sta se spominjali **Ksenija Oblak** in **Zvonka Zupančič**. Spremljevalec **Marjan Bogataj** je poudaril, da je **Camino zahteval tako fizično kot tudi psihično pripravo**: »Hoja, malica, hoja, počitek, večerja in spanje so postali naš vsakodnevni ritual. A prav zadovoljstvo ob prihodu na cilj in varen prihod domov predstavljata neprecenljivo izkušnjo.«

Vodja Odbora inPlaninec **Jurček Nowakk** in namestnica vodje Odbora **Marjeta Čič** sta se zahvalila vsem udeležencem, ki so zaupali v uspeh odprave, predvsem pa voznikom kombijev, ki so poskrbeli za to, da je bila pot varna, nahrbtniki, ki so jih vsak dan inPlaninci nosili, pa lažji. **Miha Susman** je opisal močna čustva po zaključku poti: »Ponosen sem na vse udeležence in prav vsakega spremljevalca posebej. Vsi smo se spopadali z različnimi težavami, bolečinami in izzivi, a smo vztrajali skupaj.«

Poseben pečat dogodku so dali verzi vodje odprave **Joca Filipčiča**, ki se je na Camino podal že večkrat in je s svojimi izkušnjami pomagal načrtovati dolžino etap, prenočišča in številne druge detajle, pomembne za pot in dobro počutje inPlanincev: »Potihnil je odmev korakov, inPlaninec je že doma. A romar ne pozabi znakov, ki so vodili do srca.«

Ob zaključku novinarske konference so inPlaninci poudarili, da Camino 2026 ni bil konec poti, temveč nadaljevanje zgodbe o vključevanju, sodelovanju in premikanju meja. »**319 kilometrov** je postalo simbol korakov, ki dokazujejo, da lahko **skupaj – brez ovir – pridemo dlje.**« (vir: Odbor inPlaninec)

PARAKOLESAR ANEJ DOPLIHAR EVROPSKI PRVAK Drago Perko

Anej Doplihar

Anej in trener Aleš Suhadolnik Foto: ZSIS.si

Slovenski parakolesar 32-letni **Anej Doplihar**, prihaja iz Dornberka, je na evropskem prvenstvu v parakolesarstvu v Italiji dosegel izjemen uspeh. Po petkovem odličnem nastopu v kronometru, kjer je osvojil **srebrno medaljo**, je v soboto na **59,4 kilometra dolgi cestni preizkušnji** dodal še **zlato medaljo** in postal evropski prvak.

Doplihar je v cilj prikolesaril s časom **1:27:33**, enak čas pa sta dosegla tudi srebrni Italijan **Mirko Testa** in bronasti Švicar **Micha Wäfler**.

Dirka je bila izjemno napeta in izenačena, saj je prvih devet tekmovalcev ciljno črto prečkalo v razmiku le devetih sekund. Anej je v zaključku pokazal izjemno zbranost, moč in borbenost ter se veselil največjega uspeha kariere.

»Dirka je bila težka, naporna in hitra. Trasa je bila ravninska, kar mi ne leži najbolj. A počutil sem se močnega skozi celotno dirko in rekel sem si, da bom dal vse od sebe. Pred ciljnim sprintom sem se postavil naprej, dober kilometer pred ciljem sem bil prvi, nato me je prehitel Švicar. Sledil sem mu in ga prehitel v zadnjih 100 oziroma 150 metrih. Videl sem, da prihaja tudi Italijan, ki je specialist za sprinte, a sem si rekel, da moram zdržati – in uspelo mi je,« je po velikem uspehu povedal **Anej Doplihar**.

Ob tem je dodal:

»Dobro sem delal, bil sem na višinskih pripravah in sledil treningom, ki jih je pripravil trener. Ne vem, ali sem se takoj zavedel, kaj mi je uspelo. Ampak s to medaljo je bil trud poplačan. Ponosen sem nanjo in vsi, ki me podpirate, ste lahko ponosni z mano.«

Dopliharjev trener je **Aleš Suhadolnik**, s katerim Anej že vrsto let uspešno gradi svojo športno pot. Odlično formo je potrdil tudi v letošnjem svetovnem pokalu, kjer je v skupnem seštevku zasedel **3. mesto**.

Slovenijo na evropskem prvenstvu zastopajo **Anej Doplihar**, **Miha Hlad**, **Janez Cankar** s pilotom **Borisom Praznikom** ter **Amadej Hrovatič**. Reprezentanco vodi trener **Aleš Suhadolnik**.

ENAKOVREDNE IN VKLJUČENE: ALI JE ZDRAVSTVENI SISTEM RES DOSTOPEN VSEM ŽENSKAM?

Renato Zajc Švara

Invalidke se pri dostopu do zdravstvenih storitev še vedno srečujejo s številnimi ovirami

Foto: arhiv NSIOS

Organizirali smo nacionalno konferenco **Enakovredne in vključene: Ali je zdravstveni sistem res dostopen vsem ženskam?**, namenjeno osvetlitvi izzivov, s katerimi se pri **dostopu do zdravstvenih storitev soočajo invalidke**. Dogodek je združil predstavnice zdravstvene stroke, preventivnih programov, invalidskih organizacij ter uporabnice z različnimi oblikami invalidnosti, ki so skozi strokovno razpravo in osebne izkušnje opozorile na ovire, ki še vedno omejujejo enakopraven dostop do zdravstvenega varstva.

Konferenco so s pozdravnimi nagovori odprle **Nevenka Prešlenkova**, samostojna strokovna sodelavka Zagovornika načela enakosti, **dr. Kornelija Marzel**, sekretarka Sveta varuhinje za človekove pravice, ter **Mojca Gobec**, vodja Sektorja za preprečevanje bolezni in poškodb na Ministrstvu za zdravje. V svojih nagovorih so poudarile pomen enake dostopnosti zdravstvenih storitev za vse ter nujnost odpravljanja ovir, ki invalidkam še vedno preprečujejo polno uresničevanje pravice do zdravstvenega varstva.

Ključne ugotovitve okrogle mize

Osrednji del dogodka je predstavljala **okrogla miza** z naslovom »**Tudi jaz bi šla gor. Ali je zdravstveni sistem res dostopen vsem ženskam?**«, ki jo je vodil **Gašper Oblak** iz **NSIOS**. Na njej so sodelovale **dr. Urška Ivanuš**, vodja državnega programa ZORA, **Katja Jarm** iz programa DORA, **Barbara Slaček**, vodja skupine za invalidke, ter **Martina Smodiš** iz Društva študentov invalidov Slovenije.

Razprava je pokazala, da se invalidke pri dostopu do zdravstvenih storitev še vedno srečujejo s številnimi ovirami. Poleg **fizične nedostopnosti ambulant in neprilagojene medicinske opreme** so bile izpostavljene tudi **komunikacijske ovire**, **pomanjkanje informacij v dostopnih oblikah**, **organizacijske težave pri naročanju in prevozi** ter **pomanjkanje ustreznih prilagoditev v samem procesu zdravstvene obravnave**.

Posebej pomemben del razprave so predstavljale osebne izkušnje uporabnic. Udeleženke so opozorile, da številne invalidke zaradi neprilagojenih prostorov, pomanjkanja pomoči pri premeščanju ali strahu pred neprijetnimi izkušnjami odlašajo s preventivnimi pregledi ali se jih sploh ne udeležujejo. Govorke so poudarile tudi, da **zdravstveni sistem pogosto ne prepozna raznolikosti potreb invalidk**, še posebej kadar gre za nevidne oblike oviranosti ali kronična zdravstvena stanja.

Potreba po sistemskih prilagoditvah

Sodelujoče strokovnjakinje so predstavile možne rešitve za izboljšanje dostopnosti. Med njimi so prilagoditev zdravstvene opreme, podaljšanje časa pregledov za osebe, ki potrebujejo dodatno podporo, izboljšanje komunikacije

med zdravstvenim osebjem in uporabnicami ter večja ozaveščenost o pomenu preventivnih pregledov. Predstavljene so bile tudi pobude za nadaljnji razvoj presejalnih programov, ki bi lahko invalidkam omogočile lažjo vključitev v preventivne zdravstvene storitve.

Posebna pozornost je bila namenjena tudi **odpravljanju stereotipov in predsodkov glede spolnosti ter reproduktivnega zdravja invalidk**. Udeleženke so poudarile, da je odprt dialog o teh temah nujen za oblikovanje vključujočih zdravstvenih storitev, ki bodo spoštovale dostojanstvo in potrebe vseh uporabnic.

Sklep

Na NSIOS poudarjamo, da dostopnost zdravstvenega sistema ni zgolj vprašanje infrastrukture, temveč tudi človekovih pravic, enakih možnosti in vključevanja. Invalidke morajo imeti možnost dostopati do preventivnih pregledov, zdravstvenih storitev in informacij pod enakimi pogoji kot vsi drugi.

Nacionalna konferenca je ponudila pomemben prostor za izmenjavo izkušenj, strokovnih znanj in predlogov za izboljšave. Sogovornice so se strinjale, da so za resnično vključujoč zdravstveni sistem potrebni tako sistemski ukrepi kot tudi tesno sodelovanje med zdravstvenimi ustanovami, odločevalci, invalidskimi organizacijami in uporabnicami. Dogodek je ponovno potrdil pomen načela »**Nič o nas brez nas**« ter pokazal, da je mogoče le s sodelovanjem in odprtim dialogom ustvarjati rešitve, ki bodo invalidkam omogočile polno in enakopravno vključevanje v družbo.

ANTON ŽAKELJ NE ŽIVI VEČ SAM

Borut Pogačnik

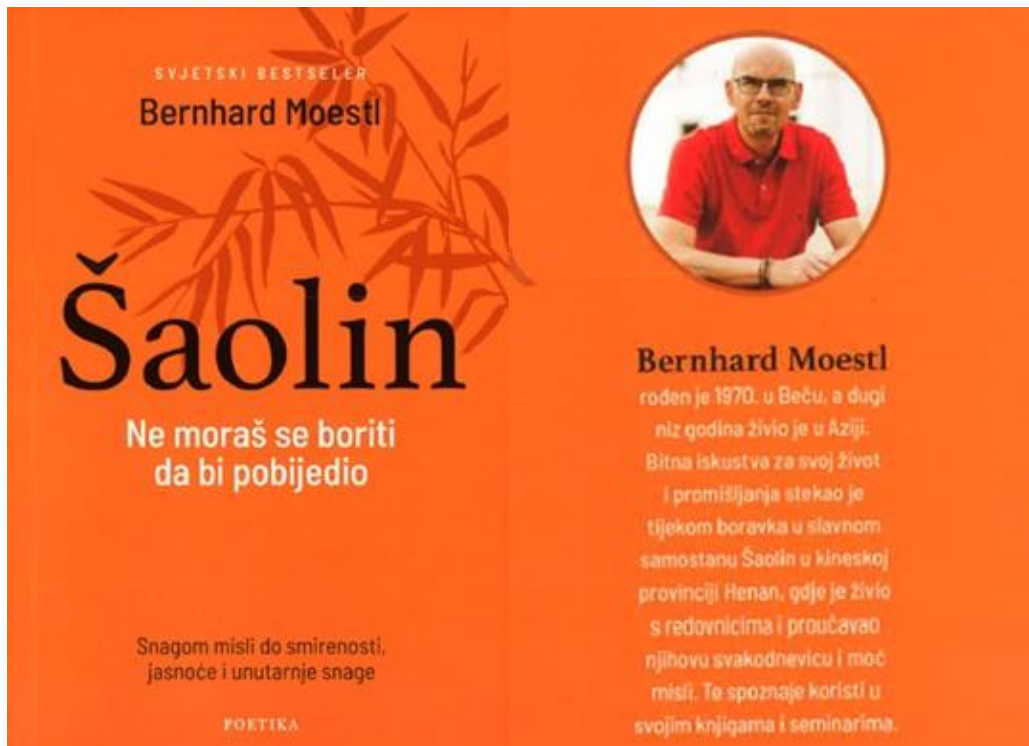
Izvajalka Katja in Anton Žakelj

Foto: K.B. – ZIFS 2026

Podpredsednik Združenja invalidov -Foruma Slovenije je že vrsto let **slepi invalid Anton Žakelj**. Do predlani je živel še sam v hiši na obrobju Žirov. Po manjši bolezni, pa se je odločil, da se bo preselil v dom starejših občanov, kjer so ga lepo sprejeli. Nekaj časa ni bil »povezan s svetom«, ker je bilo potrebno instalirati njegov računalnik ter **brajevo vrstico**, zdaj pa vneta spremlja svetovna in domača dogajanja.

Zelo ga zanima, kaj se dogaja tudi v Združenju invalidov – Forumu Slovenije? Vsak teden ga obiskuje tudi Katja, izvajalka posebnega socialnega programa **Veriga psihosocialne oskrbe in druženja** ter mu popestri dneve s številnimi novicami pa tudi s sprehodom po okolici doma, kjer je zdaj nastanjen. Anton Žakelj še vedno predstavlja tisti sloj slepih intelektualcev, ki jih tudi starost ni oropala za vedoželjnost in vključenost v socialno življenje.

KNJIŽNA NOVOST
ZMAGATI BREZ BORBE
Borut Pogačnik

Poetika j. d.o.o., strani 273, 19,99 eur

Slika iz knjige

Foto: ZIFS

Vsakič, ko obiščem Hrvaško, se ustavim v prvi knjigarni, kjer pogledam, kaj je novega na njihovem knjižnem trgu. Tako sem letos tudi kupil knjigo z naslovom **Šaolin**, ki naj bi z močjo misli pripeljala do umirjenosti, jasnosti in prebuditvi notranjih moči. Lep naslov, ki obeta zanimivo branje.

Za nekoga, ki se prvič sreča s tovrstnimi modrostmi, je to verjetno res, če pa pričakujemo, da nam bodo res odkrite skrivnosti šaolinskih borcev, ki so sposobni skorajda nadnaravnih pojavov, pa je pričakoval preveč. Pisec tega priročnika **Bernhard Moestl** je verjetno res obiskal Šaolin, vendar mu kakšnih posebnih skrivnosti, kot sledi iz knjige, niso odkrili, ali pa so te dane pod posebno prisego, da se ne smejo širiti naprej.

Bistvo knjige, v prevodu **Sanje Gjenero**, je obseženo že v samem naslovu. Sicer pa se prepleta tudi z nasveti znanega starodavnega kitajskega stratega **Sun Tzuja**, katerega delo **Umetnost vojne**, je leta 2012 izdala **Mladinska knjiga Založba**. Sun Tzu, ki je živel pred približno 2.500 leti, je takratni kitajskim cesarjem in strategom naročal, da naj bitke izvojujejo s čim manj napora in čim več uspeha, kar pa je mogoče samo s preličenjem nasprotnika in to tudi na način, da se pretvarjamo, kako smo šibki ter bi sovražnik na ta način postal bahaški v svojih izstopih in stališčih. Nekaj podobnega se nam zdaj dogaja na Srednjem vzhodu, če natančneje premislimo izjave pomembnih politikov, ki so to krizo zakuhali.

Sicer pa nas avtor knjige **Šaolin** poučuje o več načelih, ki da so pomembna pri utrjevanju sposobnosti borcev šaolina. Ta načela naj bi bila obsežena v: sedanjosti, osredotočenosti zavesti, odločnosti, ne-imetju, umirjenosti, počasnosti, izkoriščanju priložnosti, popuščanju, samospoznavanju, pa tudi v skupnostnem delu. Kar zadeva sedanjost, je najboljši čas dan, ura in trenutek, v katerem živimo ta hip, kar je zelo podobno izhodiščem **Eckharta Tolleja**, o katerem ste morda kdaj že kaj prebrali. Nič ni mogoče razumeti, kar samo po sebi, pa čeprav se to zdi še tako očitno, ampak je potrebno prav vse preveriti in se prepričati o resničnosti. Zato so sleherne presoje, brez spoznanih dejstev, lahko hude utvare. Ob tem spomnimo na »biološke laboratorije« Sadama Huseina, ki jih nikoli ni imel, ampak so ameriške in angleške varnostne agencije »imele« takšne podatke. Napake se lahko kasneje štejejo v sto tisočih mrtvih in ranjenih.

Ko nekaj počnemo, to počnimo v popolnosti ali pa je bolje, da sploh ne. Kung fu borec z lahkoto razbije več opek, ker je vsa njegova energija skoncentrirana v delčku sekunde, sicer bi bila namesto opek zlomljena roka, navaja pisec knjige.

Če je mogoče: poskušajte zmagati brez boja in naprezanja na način, da izkoristite nasprotnikovo energijo in njegovo neosredotočenost. Če pa menite, da ne morete zmagati, potem nasprotnika objemite, kot veli kitajska modrost izpred tisočih let, kajti kot pravi **Lao Ce**: »Moder človek doseže zmago in pri tem ostane ter se ne spušča v nasilje.« Tukaj bi se še vprašali, kaj pa če je mogoče objem zmaga? Hm, kako bi bilo če bi Benjamin Netanyahu, samo objel Masuda Pezeškijana? Takšna pregrešna misel, bi prišla prav vsem iniciatorjem vojn v tem času na našem planetu.

IZLET Z LIONS KLUBOM LJUBLJANA: OD KOMENDE DO KROPE

Barbara Karoli

Uporabniki Združenja DLAN NA so se udeležili izleta

Foto: Združenje DLAN

Uporabniki **Združenja gluhoslepih Slovenije DLAN** smo se z veseljem udeležili izleta, ki nam ga je omogočil **Lions klub Ljubljana**. Naša pot se je začela v **Komendi**, kjer smo si **ogledali najstarejši lipi v okolici**. Med vožnjo skozi **Kranjsko polje**, smo izvedeli veliko zanimivosti o geografski raznolikosti Slovenije in njeni bogati naravni dediščini. Poseben vtis je na nas naredilo posestvo **Brdo pri Kranju**, kjer smo prisluhnili zanimivemu predavanju ter se sprehodili po čudovitem parku. Dan smo nadaljevali v **Kropi**, kraju z bogato železarsko tradicijo. Obisk **stare kovačnice** nam je približal življenje nekdanjih kovačev in **spretnosti ročne izdelave žebeljev**, ki so se prenašale iz roda v rod.

Domov smo se vrnili prijetno utrujeni, a polni novih znanj, vtisov in dragocenih izkušenj. Dan je bil bogat z **različnimi senzornimi doživetji**, zanimivimi zgodbami in priložnostmi za druženje. Iskrena hvala **Dunji Olgi Bohorič** in Lions klubu Ljubljana za organizacijo ter priložnost, da smo skupaj preživeli tako lep, poučen in navdihujoč dan.

GORDIJSKI VOZEL

Zoran Radonjić »Žonki«

Gordijski voz – nerazpletljiv voz, zelo zamotana stvar; presekati gordijski voz pomeni zapleteno vprašanje enostavno rešiti. Kakšno je zgodovinsko ozadje tega izraza? V **mestu Gordij** (v današnji Mali Aziji) je v nekem templju stal voz, na katerem je bilo oje pritrjeno z jermenom, ki je bil močno zategnjen in zavozlan. Obstajala je prerokba, da bo tisti, ki mu bo uspelo razvezati ta zapleteni voz, postal gospodar sveta. Ko so gordijski voz pokazali **Aleksandru Velikemu** (vladal od 336 do 323 pr. Kr.), se ta z njim ni mučil, temveč ga je kar presekal z mečem. To je pomenilo: »Z mečem bom osvojil svet in uresničil staro prerokbo.« tako je tudi storil in postal največji osvajalec starega veka.

Povzeto iz knjige **Ernsta Gombricha: Kratka svetovna zgodovina za mlade bralce**, Državna založba Slovenije in Panatal, Ljubljana 1991.

ZANIMIVO JAVNO POVABILO

Drago Perko

Vadbeni programi športnih panog za področje športa invalidov

Foto: ZSIS.si

Na podlagi Odločitve o podpori Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj v vlogi organa upravljanja za strukturne sklade in kohezijski sklad št. V00090-1/1/MGTŠ/0 za operacijo »Aktivno inkluzivno – socialna vključenost invalidov na področju športa v obdobju 2024–2028« z dne 19. 7. 2024

Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez, Ameriška ulica 2, 1000 Ljubljana, objavlja

Javno povabilo za izbor in financiranje izvajalcev vadbenih programov športnih panog za področje športa invalidov v okviru operacije »Aktivno inkluzivno – socialna vključenost invalidov na področju športa v obdobju 2024–2028« za leto 2026/2027

1. Naziv in sedež izvajalca javnega povabila

Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez (v nadaljnjem besedilu: OKS – ZŠZ), Ameriška ulica 2, SI-1000 Ljubljana.

2. Predmet, namen in cilj javnega povabila

Predmet javnega povabila je izbor in financiranje izvajalcev vadbenih programov športnih panog za področje športa invalidov za leto 2026/2027 v okviru operacije »Aktivno inkluzivno – socialna vključenost invalidov na področju športa v obdobju 2024–2028«.

Namen Javnega povabila za izbor in financiranje izvajalcev vadbenih programov športnih panog za področje športa invalidov v okviru operacije »Aktivno inkluzivno – socialna vključenost invalidov na področju športa v obdobju 2024–2028« za leto 2026/2027 (v nadaljevanju: javno povabilo ŠPŠI 2026/2027) je odpravljanje neenakosti v družbi in povečanje socialne vključenosti invalidov z vključevanjem v programe športne vadbe. To prispeva k zdravemu načinu življenja, izboljšuje psihosocialni status posameznikov ter krepi njihovo enakopravnost v družbi.

Cilj javnega povabila ŠPŠI 2026/2027 je okrepiti izvajanje vadbenih programov za invalide po vsej Sloveniji in s prilagojenimi programi vadbe povečati število redno športno aktivnih invalidov, kar bo omogočilo njihovo aktivnejše vključevanje v družbo. V okviru javnega povabila ŠPŠI 2026/2027 želimo osebam iz ciljne skupine omogočiti brezplačno vadbo v okviru 60-urnih programov, ki bodo izvedeni v obdobju 2026/2027.

Več o javnem povabilu in pripadajoča dokumentacija: <https://olympic.si/sport-za-vse/gibajmo-se/aktivno-inkluzivno/javno-povabilo-ai>

NAŠI BRALCI FOTOGRAFIRAJO

Slovensko svetišče Svete Višarje

Foto: M.G.

Naša stalna bralka je v soboto obiskala znano slovensko svetišče **Svete Višarje**, nedaleč od meje, v Italiji. Bila je prijetno presenečena, ker se je dopoldanska maša odvijala v slovenskem jeziku.

STOJAN KREBL POZDRAVLJA Borut Pogačnik

Stojan Krebl

Foto: B.P. – ZIFS 2026

Ob **Dnevu civilnih invalidov vojn**, se je oglasil tudi **Stojan Krebl**, podpredsednik **Vojaških starešin Ljubljane**. Mnogi ga poznajo tudi kot zadnjega direktorja RGL - Radia Glas Ljubljane, kjer se je pričela pot naše oddaje Odprta dlan. Po ukinitvi oziroma prevzemu tega radia pa se je pot oddaje nadaljevala na Radiu Zeleni val.

Stojan Krebl je še vedno radijska legenda, saj so tam svojo kariero pričele in pričeli ali pa jo nadaljevali: Tanja Fajon, Jože Logar, Sasa Einsiedler, Saša Gerdej, Črt Kanoni, Tamara Vonta, Mile Vreg, Primož Hieng...

KOLIKO VEMO O GORSKIH REŠEVALCIH

Katarina Lukešević

Gregor Dolinar

Foto: zajem zaslona Planinska zveza Slovenije (YouTube)

Gorska reševalna zveza Slovenije je umeščena med humanitarne organizacije tudi v sklopu Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij Slovenije. Ker v Sporočevalcu in tudi v radijskih oddajah širom Slovenije, predstavljamo poleg invalidskih tudi humanitarne organizacije, bomo to storili tudi v sredo, **24. junija 2026**, ko bo v oddaji **Odprta dlan** nastopil predsednik te zveze **Gregor Dolinar**.

V pogovoru z voditeljem oddaje Borutom Pogačnikom, bosta **osvetlila zgodovino, sedanjost in prihodnost zveze**, ki jo morda vsi premalo poznamo. Pobljše se bomo seznanili z delom te pomembne organizacije v naši državi, ki jo številni spoznavajo šele, ko nujno potrebujejo njene usluge. Seznanili se bomo tudi z verjetnimi **vzroki velikega števila smrtnih nesreč v preteklem letu**, kakor tudi z nepripravljenostjo mlajših pohodnikov in tujih turistov v gore, ki tvegajo tudi življenje gorskih reševalcev.

Prisluhnite zanimivi oddaji, ki jo boste lahko spremljali med 10.30 in 11.15 uro ter sodelovali s svojimi vprašanji na številki studia **Radia Zeleni val**, ki je **01 786 0 400** v času oddaje. Frekvence na katerih pa lahko poslušate to oddajo so: **93,1, 96,2 in 97,0 MHz**. Radio Zeleni val pa je tudi dostopen na internetu ter na vseh kabelskih televizijah.

IZID KNJIGE BREZBRIŽNEŽI – ZGODBA IZ ZAKULISJA FACEBOOKA IN MOČI TEHNOLOŠKIH VELIKANOV

Nataša Kalin

Pri **Založbi Primus** konec junija izdajamo knjigo **Brezbrižneži: Zgodba o podjetju, v katerem sem delala** avtorice **Sarah Wynn-Williams**, nekdanje direktorice za globalno javno politiko pri Facebooku.

Gre za pretresljiv memoarski zapis iz notranjosti **enega najvplivnejših tehnoloških podjetij na svetu**. Avtorica razkriva zakulisje odločitev, ki so vplivale na politiko, medije, družbo in vsakdanje življenje milijonov ljudi — ter odpira vprašanja o **odgovornosti digitalnih platform**, ki imajo danes izjemno moč nad pretokom informacij.

To ni le knjiga o Facebooku, temveč zgodba, ki odpira vprašanja, ki zadevajo vse nas: **kdo nadzoruje digitalne platforme**, ki oblikujejo javno mnenje, vplivajo na politične procese in določajo, katere informacije vidimo — ter katerih ne. Prav zato se nam zdi pomembno, da o odgovornosti in vplivu družbenih omrežij glasneje spregovorimo tudi v slovenskem prostoru.

Knjiga je v tujini sprožila izjemen odziv — tudi zato, ker je Meta dosegla pravno odredbo, zaradi katere avtorica svoje knjige ne sme javno promovirati niti o njej svobodno govoriti. Prav zaradi tega je zgodba še toliko bolj pomenljiva: **o knjigi, ki govori o moči utišanja, avtorica sama ne sme govoriti**. Njen pomen so zato v javnosti izpostavljali predvsem založniki, med drugim tudi ob prejemu nagrade British Book Award for Freedom to Publish.

Brezbrižneži so prejeli tudi nagrado **Speakie za neleposlovne memoare**, knjiga pa je postala uspešnica in se uvrstila na **prvo mesto lestvice najbolj prodajanih knjig revije The New York Times**.

Novost v knjigarni Primus

Foto: Založba Primus

Posebej odmeven je bil tudi zapis v **The Guardianu**, ki poroča o nastopu Sarah Wynn-Williams na festivalu Hay, kjer je zaradi pravnih pritiskov Mete sedela na odru, a o svoji knjigi ni smela spregovoriti. Prav ta dogodek je sprožil še več zanimanja javnosti; The Guardian je v kasnejšem članku poročal, da je prodaja knjige v Združenem kraljestvu po dogodku poskočila za več kot 300 %. Preveden in lektoriran članek o njenem utišanem nastopu vam pošiljam v priponki.

Verjamemo, da knjiga odpira temo, ki presega literaturo, zato bi si želeli, da postane tudi del širšega javnega pogovora o vplivu družbenih omrežij in odgovornosti tehnoloških velikanov. Veseli bomo, če boste tej pomembni temi namenili prostor tudi v vašem mediju.

SLONOKOŠČENA OBALA, TOGO IN BENIN

Borut Pogačnik

Svetovni popotnik in znani slovenski univerzitetni profesor **dr. Bogomil Ferfila** se je nedavno vrnil s svoje poti po Afriki, kjer je obiskal **Slonokoščeno obalo, Togo in Benin**. Vse tri francosko govoreče nekdanje kolonije je obiskal z namenom, da jih opiše, kot je to v njegovi navadi, saj vsa njegova potovanja ugledajo luč sveta v obliki knjig. Njegovi potopisi so izjemno zanimivi za mladino in odrasle. So vpogled v vsakdanje življenje ter prinašajo opis številnih znamenitosti, ki jih običajno obišče. Prav tako pa potopise popestri s številnimi fotografijami.

Kaj pa vas je tokrat gnalo, da ste obiskali prav te tri afriške države, kot so: Slonokoščena obala, Togo in Benin?

Zadnjih 40 let se bolj ali manj držim pravila, da vsako leto obiščem pet novih držav, po možnosti na vsaki celini sveta po eno. Morda sem pri tem najbolj zapostavljal Afriko, ki je po eni strani relativno nevarna, po drugi strani pa ima malo zgodovinskih spomenikov. Zakaj? Zato, ker so prej večinoma gradili z lesom, les pa hitro propade, neprimerljivo prej kot gradnje iz kamna in opeke.

Prav tako je samo v Zahodni Afriki veliko majhnih držav, povsod drugje so velike. Tako je možno v nekaj tednih spoznati več držav, kar je težje pri velikih.

V vseh treh državah Zahodne Afrike, ki sem jih obiskal, je večinoma poglobljena značilnost poskrbeti za preživetje Foto: Bogomil Ferfila

Tisti, ki vsak dan prebiramo svetovne novice, o teh treh državah praktično ne izvemo iz dnevnega tiska prav veliko. So vse tri recimo temu – neproblematične? Kakšen je bil vaš vtis o družbenopolitični situaciji v teh državah?

Moram priznati, da sem se vanje odpravljaj s precejšnjo dozo negotovosti in nelagodja. Vse imajo namreč zgodovino pobijanja belih turistov. Razna politična in etnična gibanja vedo, da če bi pobila nekaj deset domačih prebivalcev, to ne bi povzročilo večjega medijskega odziva. Drugače pa je pri belih turistih. Na srečo v novejšem času ni bilo takšnih napadov. No, v sosednji Nigeriji je nekdo v času mojega bivanja postrelil 30 ljudi. Afriški mediji o tem nočejo poročati, ker vedo, da to odganja turiste in investicije.

Znano je, da se radi sprehajate med ljudmi, saj na ta način tudi spoznate, kako živijo in kakšne so njihove prioritete? Kaj bi rekli, kakšne so po posameznih državah?

To pa je bil v teh treh državah velik problem. Skoraj vsa Zahodna Afrika je bila pod francosko kolonialno upravo. To pomeni, da je uradni jezik v teh državah francoščina, pa potem še kak jezik največjih plemen, ljudstev. Ker je moja francoščina uboga, sem z njo veliko le usmerjal šoferje, ki so me vozili naokoli, za pogovore z domačini pa ni zadostovala. Tako sem dolgo razpravljaj le z domačinko iz Benina, ki je živela v ZDA, domov pa se je vrnila z namenom, da na obali zgradi hotel oziroma da v prvi fazi kupi zemljišče zanj. Ne mislite pa, da je to v Afriki poceni. Za 2000 m² veliko parcelo je morala odšteti 200 000 dolarjev in to kar precej stran od glavnega mesta.

Ali gre v primeru teh treh dežel za stabilne politične ureditve, ki ne poznajo državnih udarov ali pa vdorov različnih muslimanskih milic in drugih tujih vplivov na tem koncu Afrike?

Za Afriko so bolj ali manj povsod značilne vojaške vladavine, državni udari in seveda vpliv tujega kapitala. Sedaj se zlasti spopadata za prevlado Kitajska in ZDA. Tako sem v Togu srečal predstavnico ameriškega razvojnega sklada, ki je tam

gradil cesto. In res je na tem področju že veliko narejenega, saj so bile glavne ceste pogosto dvo ali tripasovnice. Tudi Francija je v teh državah močno prisotna, saj jih povezuje v frankofonsko skupnost. Tako je bil ob mojem obisku francoski predsednik Emmanuel Macron ravno govorec na srečanju predsednikov afriških držav.

Morda najbolj zanimiv dogodek v afriškem potovanju, je bilo srečanje z »ljudmi na čolnih« Foto: Bogomil Ferfila

Če bi morali živeti v kateri od treh obiskanih držav, katero bi izbrali in seveda, zakaj?

Belcev je v Afriki zelo malo. Na letalih in v hotelih jih je bilo največ kot prstov na eni roki. Malarija je še vedno največji ubijalec ljudi na tem planetu in prav v Afriki je najbolj nevarna. Pogovarjal sem se s Francozom, ki je v Afriki preživel celo življenje, resda kombinirano z bivanjem v Parizu. Povedal mi je, da je prvih 6 let redno užival kinin, potem pa mu je udarilo na kožo in je moral prenehati. Nato je vsakih nekaj let zbolel za malarijo, resda v lažji obliki. Jaz sem jedel tablete proti malariji, ki ti udarijo na sluh. Ker sem jih že veliko pojedel, morda zato tudi slabše slišim.

Važno je prispeti na cilj

Foto: Bogomil Ferfila

A to še daleč ni vse. Za odhod v ta del Afrike potrebuješ kar 6 cepljenj – proti tifusu, davici, hepatitisu A in B itd. Ker sem moral dva cepljenja obnoviti, mi je to v kombinaciji s tabletami proti malariji povsem odvzelo tek. Zato sem v dveh tednih shujšal za 6 kilogramov, kar me je postavilo na težo, ki sem jo imel pri 20. letih. Torej odlična shujševalna kura, čeprav hudo nezdrava. Če bi moral izbrati tujo državo za življenje, bi to bila Avstralija ali pacifiški otoki Mikronezije, Polinezije in Melanezije.

Sporočevalca izdaja Združenje invalidov – Forum Slovenije, Linhartova 3, p.p. 3534, 1116 Ljubljana

Glavni in odgovorni urednik: Borut S. Pogačnik

Tajnica uredništva: Katarina Lukešević

Telefon: 041/381-679; e-naslov: info@zifs.si

Mednarodna standardna serijska številka: ISSN 2630 – 3639

Z odločbo Ministrstva za kulturo z dne 16.12.2020 je elektronski medij »Sporočevalce« v razvidu medijev pod zaporedno številko 2378.

Uredniški odbor sestavljajo: Borut Sever (FIHO), Luka Pavlin (ZDSSS), Boris Horvat Tihi (ZDGNS), Anja Pišlar (Zveza Sožitje), Edvard Rednak (ZMS), Drago Perko (Zveza ŠIS – SPK), Staša Pust (Zveza Sonček so.p.), Niko Kostjukovskij (predstavnik bralcev)

Izhajanje revije podpira Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in Ministrstvo za kulturo.